

STORTINGET

Innst. 215 L

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Prop. 137 L (2018–2019)

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i bilansvarslova (verkeområde, ansvarsgrense mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet fremmar i proposisjonen forslag til enkelte endringer i bilansvarslova.

Bilansvarslova gjennomfører Noreg sine forpliktingar etter motorvognforsikringsdirektivet i norsk rett. Dei seinare åra har det komme rettspraksis frå EU-domstolen som har avklart og presisert verkeområdet for direktivet. På grunn av dette foreslår departementet endringar i bilansvarslova § 2. Departementet foreslår å oppheve regelen for lovleg uregistrerte motorvogner i § 2 andre ledd første punktum. Denne endringa inneber at verkeområdet for bilansvarslova blir utvida, og vil styrke det erstatningsrettslege vernet for skadelidaren.

Departementet foreslår òg å endre § 2 første ledd bokstav c om motorsport. Formålet med denne endringa er i hovudsak å føre vidare dagens rettsstilstand for motorsport dersom bilansvarslova § 2 andre ledd første punktum blir oppheva. Det er starta ein prosess med å endre motorvognforsikringsdirektivet i EU. Denne prosessen kan leie til at det blir aktuelt å endre reglane om motorsport på eit seinare tidspunkt.

Departementet foreslår å oppheve dei særlege reglane i bilansvarslova § 5 første ledd bokstav c og § 10 andre ledd fjerde punktum om ansvar for skade på hund som går laus. Dette vil likestille skade på hund med skade på andre dyr i bilansvarslova, og det vil gi hundeeiga-

rar det same erstatningsrettslege vernet etter lova som andre dyreeigarar har.

Departementet foreslår vidare å heve ansvarsgrensa for tingskadar i bilansvarslova § 9. Det er i dag eit tak på 10 000 000 kroner i erstatning for tingskadar som oppstår i same hending. På bakgrunn av endringar i skadebiletet dei seinare åra og rettsstilstanden i dei andre nordiske landa foreslår departementet å heve grensa til 100 000 000 kroner.

Departementet foreslår enkelte endringar i §§ 10, 13 og 15. Formålet med desse forslaga er å klargjere og forenkle reglane om forsikringsplikt, Trafikkforsikringsforeningen sitt ansvar for uforsikra motorvogner og regressansvaret.

Departementet foreslår òg nokon mindre endringar, blant anna av språkleg art, som ikkje har noko å seie for innhaldet.

I proposisjonens kapittel om økonomiske og administrative konsekvensar uttaler departementet at forslaget om å oppheve føresegna i § 2 andre ledd første punktum berre får følgjer for lovleg uregistrerte motorvogner. Det inneber ei utviding av forsikringsplikta for slike motorvogner, fordi dei etter forslaget må vere forsikra òg når dei er på ein stad der ålmenta ikkje kan ferdist. Departementet har ikkje oversikt over kor mange motorvogner forslaget får følgjer for, men det er ei nok så snever gruppe motorvogner. Forslaget kan føre til auka forsikringsutgifter for dei som har lovleg uregistrerte motorvogner. Samtidig vil det gi betre dekning for skadelidaren.

Dei foreslåtte endringane i § 2 første ledd bokstav c om motorsport er berre meinte som ei vidareføring av gjeldande rett og vil derfor i utgangspunktet ikkje ha økonomiske eller administrative konsekvensar. Trafikk-

forsikringsforeningen kan likevel få eit noko utvida ansvar.

Departementet foreslår å oppheve unntaket for hund som går laus. Det finst inga oversikt over kor mange hundar som årleg blir skadde i trafikken. Det er derfor ikkje mogleg å seie nøyaktig korleis talet på forsikringsutbetalingar vil bli påverka av at bilansvaret blir utvida til å omfatte lause hundar. Når det gjeld storleiken på erstatningsutbetalingane, er det grunn til å tru at det vil dreie seg om relativt små beløp samanlikna med dei vanlegaste ting- og personskadane. Den auken i forsikringsutbetalingar som lovforslaget kan gi, vil i siste omgang bli dekt gjennom forsikringspremiene. Departementet går ut frå at forslaget ikkje vil føre til ein nemneverdig auke i forsikringspremien.

Lovforslaget gir hundeeigarar eit sterkare erstatningsrettsleg vern. Det vil ikkje ha økonomiske eller administrative konsekvensar for det offentlege.

Departementet foreslår å heve ansvarsgrensa for tingskadar til 100 000 000 kroner. Det vil føre til at skadelidaren normalt får erstatta sitt økonomiske tap fullt ut, òg ved svært omfattande materielle skadar. Det å heve ansvarsgrensa kan gi auka forsikringspremiar og føre til høgare gjenforsikringskostnader for forsikringselskapa. Det er nok særleg dei store, tunge køyretøya som får auka forsikringspremiar. For skadelidaren har forslaget positive konsekvensar. Det er særleg ved omfattande skadar på offentleg infrastruktur at ein vil kunne komme opp i så store beløp at den høgare ansvarsgrensa kan få praktiske følgjer. Det offentlege som skadelidar vil då få betre dekning.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kari Kjønnaas Kjos, fra Senterpartiet, Jenny Klinge og Emilie Enger Mehl, fra Sosialistisk Venstreparti, Solveig Skaugvoll Foss, og fra Venstre, Solveig Schytz, viser til at Justis- og beredskapsdepartementet i Prop. 137 L (2018–2019) fremmer forslag til enkelte endringer i bilansvarslova. Bakgrunnen for forslaget er at det i de senere årene har kommet rettsspraksis fra EU-domstolen som har avklart og presisert virkeområdet for motorvognforsikringsdirektivet som i Norge følges opp i bilansvarslova.

Komiteen viser til at endringene som foreslås, handler om å utvide bilansvarslovas virkeområde for motorvogner som ikke er registreringspliktige, å videreføre dagens rettstilstand for motorsport og å oppheve særreglene for skade på hunder som går løs. I tillegg

foreslås det å øke ansvarsgrensen for tingskader fra 10 000 000 til 100 000 000 kroner.

Komiteen viser til at departementets forslag om å utvide ansvarsområdet for bilansvarslova gjennom å oppheve regelen for lovlig uregistrerte motorvogner i § 2 andre ledd første punktum vil styrke det erstatningsrettslige vernet for skadelidaren. Komiteen viser til at departementet i forslaget om å endre § 2 første ledd bokstav c om motorsport, hvor formålet i hovedsak er å videreføre dagens rettstilstand, også gjør oppmerksom på at EU har startet en prosess med å endre motorvognforsikringsdirektivet, og at det kan lede til at det blir aktuelt å endre reglene om motorsport på et senere tidspunkt.

Komiteen registrerer at departementets forslag om å oppheve de særlige reglene i bilansvarslova § 5 første ledd bokstav c og § 10 andre ledd fjerde punktum om ansvar for skade på hund som går løs, vil likestille skade på hund med skade på andre dyr i bilansvarslova og gi hundeeiere det samme erstatningsrettslige vernet som andre dyreeiere. På bakgrunn av endringene i skadebildet de senere årene i tillegg til rettstilstanden i de andre nordiske landene merker komiteen seg at departementet foreslår å heve ansvarsgrensen for tingskader i bilansvarslova § 9 fra dagens 10 000 000 kroner til 100 000 000 kroner i erstatning for tingskader som oppstår i samme hendelse. Det vil, slik komiteen ser det, føre til at skadelidaren normalt får erstattet sitt økonomiske tap fullt ut også ved svært omfattende materielle skader. Det er særlig ved omfattende skader på offentlig infrastruktur at en vil komme opp i så store beløp at den økte ansvarsgrensen får praktiske konsekvenser. Komiteen registrerer at det kan gi økte forsikringspremier og føre til høyere gjenforsikringskostnader for forsikringselskapene, samtidig som erfaringene fra Sverige og høringsinnspill tilsier at virkningene samlet sett ikke blir så store.

Komiteen viser til at departementet foreslår enkelte endringer i §§ 10, 13 og 15, og at formålet med disse forslagene er å klargjøre og forenkle reglene om forsikringsplikt, Trafikkforsikringsforeningen sitt ansvar for uforsikrede motorvogner og regressansvaret.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i bilansvarslova (verkeområde, ansvarsgrense mv.)

I

I lov 3. februar 1961 om ansvar for skade som motorvogner gjer, blir det gjort følgjande endringar:

§ 2 skal lyde:

§ 2 (*skade som ikkje går inn under lova*)

Ein skade går ikkje inn under lova i tilfelle då skaden

- a) kjem av at motorvogna vert nytta til anna enn køyredoning, eller
- b) er gjord medan vogna er forsvarleg fråsegsett utanfor gate, veg eller annan stad der ålmenta kan ferdast, eller
- c) *er gjord medan vogna er med i organisert trenings- eller konkurransekøyning på lukka bane eller anna avsperra område, og det er teikna forsikring i samsvar med reglane som gjeld for slik køyning, eller*
- d) er atomskade som går inn under lov om atomenergivirksomhet, kapittel III om erstatning og forsikring.

§ 5 skal lyde:

§ 5 (*skade som ikkje kan krevjast bøtt*)

Ein kan ikkje krevja skadebot etter lova her for skade på motorvogna sjølv med tilhøyrslø, og heller ikkje for skade på gods som vert ført med vogna, frårekna gangklede og andre vanlege eigne bruksting som folk har på seg eller med seg på køyreturen som ferdagods, og som vert skadde i samband med at folk eller ei vogn får skade.

Ein kan heller ikkje krevja skadebot etter lova her for skade som nokon får på eige sitt medan han køyrer motorvogna eller tilhengjaren eller anna vedheng til dei, frårekna gangklede og andre vanlege eigne bruksting som folk har på seg eller med seg på køyreturen som ferdagods, og som vert skadde i samband med at folk eller ei vogn får skade.

§ 9 skal lyde:

§ 9 (*ansvarsgrense ved skade på eige*)

Når eige vert skadd, kan skadebota vera opptil 100 000 000 kroner for det som vert skadd i same hending. Var det meir enn ei vogn som gjorde skaden, hefter dei som har ansvaret for kvar vogn, for heile summen.

Er skaden på eige større enn 100 000 000 kroner, og meir enn éin har lide skade, vert summen bytt mellom dei etter storleiken på kvart skadebotkrav. Krav om skadebot må setjast fram til trygdeverket eller, om så er, staten eller den kommunen eller kommunale institusjonen som det gjeld, jf. § 16, seinast ein månad etter skaden vart gjord. Skadelidar som set fram kravet sitt etter den tid og etter at skadebota til andre skadelidarar er utreidd, kan krevja sitt berre av det som står att av ansvarssummen (trygdesummen).

Attåt skadebot som nemnd i paragrafen her, skal det svarast rente etter § 6 og sakskostnad.

§ 10 skal lyde:

§ 10 (*motorvogn som ikkje er trygda eller ikkje kjend*)

Når ei motorvogn som skulle vore trygda, men ikkje er det, gjer skade på folk eller eige, skal dei trygdelaga som er godkjende eller registrerte etter § 17 bokstav a, bera skaden i lag som om vogna hadde vore lovleg trygda hjå dei. *Det same gjeld når ei motorvogn som ikkje er trygda, vert nytta urettmessig. Fyrste og andre punktum gjeld likevel ikkje om skadelidaren av fri vilje har teke plass i motorvogna som gjorde skaden, endå skadelidaren visste at ho ikkje var lovleg trygda.*

Har ei motorvogn gjort skade på folk, *fast eigedom eller dyr*, men ingen veit å seia kva for vogn det var, skal dei trygdelaga som er godkjende eller registrerte etter § 17 første ledd bokstav a, bera skaden i lag som om vogna hadde vore lovleg trygda hjå dei. *Fyrste punktum gjeld tilsvarande for skade på anna eige enn fast eigedom og dyr, men berre når det ved hendinga også er gjort meir enn uvesentleg skade på person. I vurderinga av om det er gjort meir enn uvesentleg skade på person, skal det leggjast vekt på kor stor og varig skaden er.*

§ 13 første ledd skal lyde:

Dei trygdelaga som har reidd ut skadebot etter § 10 fyrste ledd, kan søkja utlegget att, anten nokon er ansvarleg for skaden etter vanlege skadebotreglar eller ikkje, hjå den som forsømde å trygda motorvogna, eller hjå den som køyrde eller brukte henne då skaden vart gjord, endå han visste eller måtte vita at vogna ikkje var lovleg trygda. *Om motorvogna vert nytta urettmessig, svarar brukaren i staden for eigaren.* Kjem det til å verka urimeleg i fall heile kravet lyt svarast, og åtferdar er orsakande, kan retten minka kravet.

§ 15 skal lyde:

§ 15 (*motorvogner skal vera trygda*)

Motorvogn som er registrert eller skulle vore registrert eller ha kjennemerke etter vegtrafikklova, skal eigaren trafikktrygda for all skade som går inn under kapittel II. *Anna motorvogn skal eigaren trafikktrygda om han let vogna verta brukt, faren med eller fråsegsett på slik vis at det kan koma opp skadebotkrav etter denne lova.*

§ 17 første ledd bokstav h og ny bokstav i skal lyde:

- h) trygding for motorvogner som blir ført inn til riket utan å vere registrert her,
- i) *at alle eller sume slag uregistrerte motorvogner skal ha med lovleg trygdeprov når dei vert køyrde eller fråsegsette på gate, veg eller annan stad der ålmenta kan ferdast.*

§ 20 skal lyde:

§ 20 (*straffer*)

Om nokon

- a) brukar eller køyrer ei motorvogn endå han veit eller må vita at vogna ikkje er lovleg trygda, eller

- b) let vera å retta seg etter påbod om trygdeprov, gjevne med heimel i § 17 *første leden bokstav i*, vert han straffa med bot. masjonssenter og erstatningsorgan oppfyller sine plikter etter lover og forskrifter som gjennomfører direktiv 2009/103/EF.

§ 21 første ledd skal lyde:

Kongen utpeiker eit eller fleire organ som skal sjå til at trygdelag, skadebehandlingsrepresentantar, infor-

II

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset. Kongen kan setje i kraft dei ulike føresegnene til ulik tid.

Oslo, i justiskomiteen, den 26. mars 2020

Lene Vågslid

leder og ordfører